

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2026. № 5.

ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.5.249>

УДК 330.322:338.48

О. С. Семенов,

аспірант,

ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1745-4698>

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ РОЗВИТКУ БЛАКИТНОГО ТУРИЗМУ

O. Semenov,

*Postgraduate student, SO “Institute of Market and Economic & Ecological
Researches of NAS of Ukraine”*

ANALYSIS OF THE STRUCTURE OF FINANCIAL AND ECONOMIC INSTRUMENTS FOR THE DEVELOPMENT OF BLUE TOURISM

Статтю присвячено аналізу структури фінансово-економічного інструментарію розвитку блакитного туризму як одного з ключових секторів блакитної економіки. Актуальність теми зумовлена необхідністю забезпечення сталого розвитку морських і прибережних територій, посилення ролі природного капіталу та екосистемних послуг, а також зростаючою потребою у формуванні ефективних інструментів фінансування блакитного зростання. Особливого значення дослідження набуває в умовах війни в Україні, коли розвиток блакитного туризму може

стати важливим елементом повоєнного відновлення приморських територій, стимулювання місцевої економіки та зміцнення екологічної стійкості прибережних екосистем.

Метою статті є проведення аналізу структури інструментів «блакитного» фінансування, спрямованих на розвиток стійкого морського та прибережного туризму як соціо-еколого-орієнтованого сектора блакитної економіки. Методологія дослідження базується на системному, структурному, порівняльному та логіко-аналітичному підходах. У процесі дослідження використано методи аналізу та узагальнення міжнародних практик блакитного фінансування, а також підхід до структуризації фінансово-економічних інструментів відповідно до напрямів розвитку блакитного туризму та релевантного природного капіталу.

У результаті дослідження встановлено, що найбільш поширеними інструментами розвитку блакитного туризму є зелені та блакитні облігації, імпакт-інвестиції, банківські кредити, крауд-інвестиції, гранти, поворотна допомога та механізми обміну боргів. Визначено, що комбінування різних фінансових інструментів сприяє посиленню можливостей управління природним капіталом і розвитку екосистемних послуг морських та прибережних територій. Проведений аналіз міжнародних ініціатив блакитного фінансування показав їхню важливу роль у формуванні інтегрованого та диверсифікованого підходу до розвитку блакитної економіки. Зроблено висновок про доцільність комплексного поєднання фінансово-економічного інструментарію, природної інфраструктури та екосистемних послуг у процесі розвитку блакитного туризму в Україні.

The article is devoted to the analysis of the structure of financial and economic instruments for the development of blue tourism as one of the key sectors of the blue economy. The relevance of the topic is determined by the need to ensure the sustainable development of marine and coastal territories, strengthen the role of natural capital and ecosystem services, as well as address the growing demand for effective instruments to finance blue growth. The study acquires particular significance under the conditions of the war in Ukraine, where the development of

blue tourism may become an important component of the post-war recovery of coastal territories, stimulation of local economic activity, and enhancement of the ecological resilience of coastal ecosystems.

The purpose of the article is to analyse the structure of “blue” financing instruments aimed at supporting the development of sustainable marine and coastal tourism as a socio-ecologically oriented sector of the blue economy. The research methodology is based on systemic, structural, comparative, and logical-analytical approaches. The study employs methods of analysis and synthesis of international blue finance practices, as well as an approach to the structuring of financial and economic instruments according to the directions of blue tourism development and the relevant natural capital.

The results of the study demonstrate that the most widespread instruments for the development of blue tourism include green and blue bonds, impact investments, bank loans, crowd-investments, grants, revolving assistance, and debt-swap mechanisms. It has been determined that the combination of different financial instruments contributes to strengthening the capacity for natural capital management and the development of ecosystem services within marine and coastal territories. The analysis of international blue finance initiatives revealed their significant role in shaping an integrated and diversified approach to the development of the blue economy. The study concludes that there is a strong rationale for the comprehensive integration of financial and economic instruments, natural infrastructure, and ecosystem services in the process of developing blue tourism in Ukraine.

Ключові слова: *блакитний туризм, блакитна економіка, блакитне фінансування, природний капітал, фінансово-економічні інструменти.*

Keywords: *blue tourism, blue economy, blue finance, natural capital, financial and economic instruments.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Еколого-економічні протиріччя та шляхи їх подолання [1] визначають сучасний характер сталого

розвитку, зокрема такий його напрям як блакитне зростання. Поняття блакитної економіки було введено на Конференції ООН «Ріо+20» зі сталого розвитку 2012 року прибережними країнами, які наголошували на недостатності уваги до політики та інструментів, необхідних для досягнення стійкої та інклюзивної морської економіки та прибережних територій. Сталий прибережний і морський туризм, як один із основних секторів блакитної економіки, поєднує в собі всі аспекти, необхідні для досягнення її потрібного результату, а саме: необхідності досягнення здорових морських і прибережних ресурсів, які лежать в основі інклюзивного та справедливого економічного зростання та досягнення переваг соціального добробуту [2]. Ключову роль у розвитку стійкого (при)морського туризму відіграє так зване «блакитне» фінансування – інвестиційна, страхова, банківська та допоміжна посередницька діяльність, спрямована на розвиток / підтримку стійкої блакитної економіки. У визначальному щодо активізації блакитного зростання документі ЄС «Комюніке про перехід до сталої блакитної економіки» [3] особлива роль відводиться саме блакитному фінансуванню – зваженому системному баченні цільового довгострокового застосування релевантних фінансово-економічних інструментів. Його актуальність підтверджується тим, що до 2030 року одна третина інвестицій у блакитну економіку все ще може бути нежиттєздатною [4]. В умовах війни в Україні обґрунтування цих інструментів для сфери блакитного туризму є одним із важливих елементів створення надійної основи для повоєнного відродження приморських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Еволюція дослідження стійкого туризму в Україні, від формування ринку туристично-рекреаційних послуг і релевантного підприємницького менеджменту, сільського туризму в межах реалізації Цілей сталого розвитку, а також природо-орієнтованого туризму, до фінансування туризму в межах муніципальних програм, – просліджується в роботах В. М. Кислого, Г. М. Шевченко, М. М. Петрушенка та ін. [5–11]. В закордонних публікаціях, присвячених фінансово-економічним інструментам підтримання блакитного туризму, останні розглядаються як складова ширшої архітектури блакитної економіки, що має

поєднувати економічне зростання, охорону морських екосистем і соціальну справедливість. А. Фелан, Л. Руханен і Дж. Маїр [12] доводять, що екотуризм, орієнтований на громаду (community-based ecotourism) є одним із небагатьох доступних каналів входження малоресурсних прибережних громад у блакитну економіку, якщо він спирається на екосистемні послуги й локальні інститути. Р. Д. Тірумала і П. Тіварі [13] акцентують увагу на дефіциті інвестицій у блакитні проекти та обмеженість традиційного державного й донорського фінансування; автори підкреслюють потребу в інноваційних механізмах, зокрема блакитних облігаціях, змішаному фінансуванні, ринкових інструментах і залученні різних груп інвесторів. Н. Шііба та ін. [14] доповнюють цей підхід, пропонуючи регуляторно зумовлені механізми блакитного фінансування, здатні поєднувати приватні інвестиції, публічні пожертви та інституційне управління океанічною сталістю. У. Сарангі [15] пов'язує таке фінансування з океанічним врядуванням, адаптацією до кліматичних ризиків, збереженням біорізноманіття та екологічним управлінням, що важливо для прибережних туристичних територій. Д. Бензакен, Ж. П. Адам, Дж. Вірдіні і М. Войєр [16], використовуючи емпіричний досвід Сейшелів, демонструють практичну роль блакитних боргових інструментів, підкреслюючи при цьому потребу в технічній та інституційній підтримці та локальній спроможності бізнесу. Л. М. Бетранча та ін. [17] безпосередньо пов'язують зелені інвестиції, міжнародні політичні інструменти, сертифікаційні механізми, такі як блакитний прапор (blue flag) і багаторівневе врядування з переходом до стійких моделей прибережного туризму. Водночас, дослідження розвитку блакитного туризму на основі комбінування різних фінансово-економічних інструментів, потребують поглиблення та вдосконалення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є проведення аналізу структури інструментів «блакитного» фінансування, спрямованих на розвиток стійкого морського та прибережного туризму як соціо-еколого-орієнтованого сектора блакитної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. З термінологічного погляду «блакитному» фінансуванню передують кліматичне, стійке / стале, а також зелене фінансування. Взаємозв'язок між цими видами фінансування (рис. 1) [18] має традиційне підґрунтя взаємопов'язаних аспектів концепції стійкого розвитку, а саме:

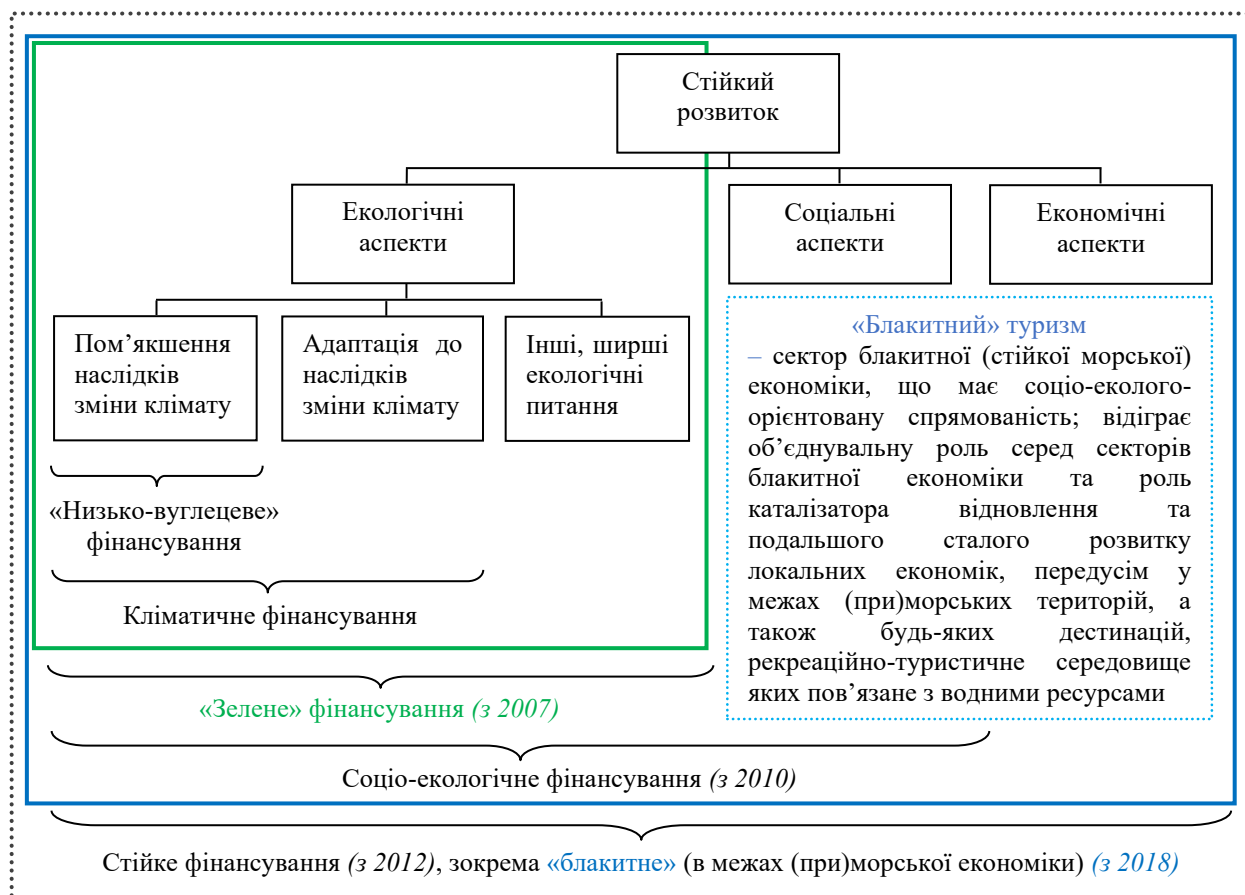

Рис. 1. Співвідношення різновидів фінансування в межах стійкого розвитку та, зокрема, розвитку «блакитного» туризму

Джерело: адаптовано на основі [18; 19]

– екологічних – стосуються: якості та функціонування природного середовища та екосистем, включаючи втрату біорізноманіття; викидів парникових газів, відновлюваних джерел енергії, енергоефективності, виснаження природних ресурсів і забруднення довкілля; управління відходами; руйнування озонового шару; зміни у землекористуванні тощо;

– соціальних: права, добробут та інтереси людей і громад, включаючи права людини, трудові стандарти, здоров'я та безпеку, відносини з місцевими громадами, діяльність в зонах конфліктів, здоров'я та доступ до медицини, захист споживачів;

– економічних: вплив об'єкта інвестування на економічні умови на місцевому, національному та глобальному рівнях. Сфери ефективності включають прямі фінансові показники та ризики, а також непрямі впливи, такі як зайнятість, ланцюги поставок та забезпечення інфраструктури. Цей аспект сталості пояснює, зокрема, специфіку формування фінансово-економічного інструментарію розвитку блакитного туризму.

Відповідно до документів Міжнародної фінансової корпорації Групи світового Банку (International Finance Corporation – IFC) [20] блакитне фінансування є новою сферою кліматичного фінансування, що поряд із цим тісно пов'язана з розвитком сфери зелених фінансів. Доцільність її актуалізації в Україні, зокрема за Принципами «зелених» боргових зобов'язань, посилюється вже існуючим інтересом до неї з боку інвесторів, фінансових установ та емітентів у багатьох країнах ЄС та всього світу. Цей інтерес, що постійно зростає в умовах глобальних і регіональних викликів, спричинений потенціалом досліджуваної сфери фінансування щодо сприяння сталому економічному розвитку приморських територій і покращення здоров'я прибережних і морських екосистем [21].

Внаслідок якісного дослідження, проведеного UN SBE FI серед респондентів – представників фінансових установ, які здійснювали вибір фінансових інструментів, залучених у різні сектори блакитної економіки [23], респонденти обирали до трьох інструментів, які зазвичай використовуються для фінансування прибережного та морського туризму. На основі одержаних відповідей очевидно, що туризм фінансується переважно за рахунок акцій, кредитів (на фінансування оборотного капіталу) та корпоративного фінансування (у поєднанні 52% від загальної кількості інструментів), що

відображає домінування в туризмі великих корпорацій та багатонаціональних компаній.

Таблиця 1. Матриця взаємозв'язку / відповідності блакитного туризму як сектору стійкої блакитної економіки релевантному фінансово-економічному інструментарію*

Сектор блакитної економіки / Природний капітал, релевантний блакитній економіці	Фінансово-економічний інструментарій												
	Імпакт- фінанси		Боргові інструменти							Власний капітал			
	Гранти	КСВ інвестиції	Мікрокредити	Поворотна допомога	Невеликі банківські кредити	Зелені / блакитні облігації	Проектні облігації	Державні облігації	Великі банківські кредити	Імпакт-інвестиції	Стартове фінансування	Обмін боргів	Крауд-інвестиції
Сектор блакитної економіки													
Блакитний туризм													
Блакитно-зелена інфраструктура													
Поводження з відходами													
Природний капітал, релевантний блакитній економіці													
Екосистемні послуги													
Природна інфраструктура													

*Чим світліша комірка, тим вищою є відповідність блакитного туризму зазначеним інструментам

Джерело: сформовано автором на основі [24; 25]

Страховання також має чітке місце, що відображає акцент уваги туристичними організаціями зокрема фізичних ризиків. Вони особливо гострі в туризмі через його вразливість до кліматичних екстремальних погодних умов у низьких прибережних районах. Як результат, більш інноваційні

страхові підходи, такі як параметричне страхування, помітніші в прибережному та морському туристичному секторі. Широкий спектр відповідності блакитного туризму та релевантного фінансово-економічного інструментарію представлено в табл. 1.

В контексті розвитку природної та блакитно-зеленої інфраструктури в межах розвитку морських і прибережних територій, переважають такі фінансові інструменти, як: поворотна допомога, зелені / блакитні та проєктні облігації, банківські кредити, а також обмін боргів та імпакт-інвестиції. Це свідчить про широкі можливості застосування інструментарію, а отже й інвесторів, як державних, так і приватних. Поряд із цим менш розвинена сфера використання екосистемних послуг більше орієнтується на гранти та соціально-відповідальні інвестиції, а також поворотну допомогу. Проте потенційно кожен із представлених у таблиці інструментів, а також їх диверсифіковане використання можуть посилити вплив «блакитного» фінансування на спроможність передусім місцевих громад більш збалансовано керувати природним капіталом і максимізувати споживання екосистемних послуг морських і прибережних територій, зокрема в межах розвитку блакитного туризму.

Загальна структура основних ініціатив «блакитного» фінансування на міжнародному рівні включає (табл. 2) [22]:

— загальні фінансові ініціативи (включають ті зусилля установ, які спрямовані на зміну поведінки самої фінансової індустрії, що стосується сталого розвитку / блакитного зростання):

– таксономія ЄС для сталої діяльності (EU taxonomy);

– Робоча група з питань розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (Taskforce on Climate-related Financial Disclosures – TCFD);

— особливі фінансові ініціативи (розглядають, зокрема, ключові аспекти фінансування, такі як ризик, або сукупність секторів чи таких сфер уваги як природний капітал):

Таблиця 2. Аналіз значущості основних фінансових ініціатив для стійкого (при)морського туризму та інших секторів блакитної економіки*

Сфера уваги		Загальні та особливі фінансові ініціативи							Фінансові ініціативи ББР			Знаннєві та дослідницькі ініціативи						UNEP FI SBE
		EU taxonomy	TCFD	ORRAA	CPIC	BNCFF	GERF	CC	ADB ocean	WB PROBLUE	EIB Blue SOS	Planet Tracker	GOAP	UNGC	SO4A	HLP	FOA	
Спільна концепція	Поняття та проблема																	
	Політика та умови																	
	Методологія і дані																	
	Промовання / залучення																	
Інструментарій фінансування	Пільги, стартове фінансування																	
	Зменшення ризику																	
	Тиражування / масштабування																	
	Принципи / стандарти																	
	Прозорість і звітність																	
	«Блакитна» пріоритетність																	

*Темніші та світліші комірки позначають вищу та, відповідно, нижчу пріоритетність для української блакитної економіки

Джерело: адаптовано автором на основі [22]

- Альянс дій із захисту океану та стійкості (Ocean Risk and Resilience Action Alliance – ORRAA);
- Коаліція за приватні інвестиції в охорону природи (Coalition for Private Investment in Conservation – CPIC);
- Фінансовий фонд блакитного природного капіталу Міжнародного союзу охорони природи IUCN (Blue Natural Capital Finance Facility – BNCFF);

– Глобальний фонд стійкості екосистем WTW (Global Ecosystem Resilience Facility – GERF);

– Коаліція капіталу (Capitals Coalition – CC);

— Ініціативи фінансування багатосторонніми банками розвитку (MDB)

– останніми роками багато світових багатосторонніх банків розвитку (ББР) налагодили фінансування для розвитку сталої блакитної економіки, зокрема:

– Ініціатива фінансування океанів (Asian Development Bank’s Oceans Financing Initiative – ADB Ocean) Азійського банку розвитку та План дій здорового океану (Healthy Ocean Action Plan);

– Мультидонорський трастовий фонд Світового банку PROBLUE;

– Стратегія блакитного сталого океану Європейського інвестиційного банку (European Investment Bank’s Blue Sustainable Ocean Strategy – EIB Blue SOS);

— знаннєві та дослідницькі ініціативи (здійснюють значний внесок у розуміння сталого фінансування):

– Ініціатива Planet Tracker;

– Партнерство глобальних океанських рахунків (Global Ocean Accounts Partnership – GOAP);

– Платформа дій Глобального договору ООН щодо сталого бізнесу в океані (UN Global Compact Sustainable Ocean Business Action Platform – UNGC);

– Група високого рівня за стійку економіку океану (High-Level Panel for a Sustainable Ocean Economy – HLP);

– Друзі океанської діяльності (Friends of Ocean Action – FOA).

У 2019 році в Люксембурзі була започаткована Ініціатива сталого фінансування блакитної економіки (SBE FI) [4], що прагне [23]:

– позитивно впливати на основні інвестиції, страхування та кредитування, пов’язані з океаном, для стимулювання розвитку, що лежить в основі стійкої блакитної економіки;

– сприяти залученню фінансового сектору та практичним діям для прийняття та реалізації Принципів фінансування стійкої блакитної економіки, забезпечуючи реалізацію ЦСР 14 «Життя під водою»;

– розробити конкретні дії та результати для страховиків, кредиторів та інвесторів для узгодження кредитних, страхових та інвестиційних рішень, пов'язаних зі здоров'ям морських і прибережних екосистем.

Таблиця 2 демонструє певну схему того, де наразі зосереджені представлені вище фінансові ініціативи та їхній зв'язок зі стійкою блакитною економікою. Жодна з існуючих наразі фінансових ініціатив не зосереджується на всій сукупності концептуальних чи інструментальних аспектів туризму чи інших секторів блакитної економіки. Водночас потенційне звернення / приєднання до різних ініціатив в тому чи іншому питанні, що потребує консультаційної та фінансової підтримки, дозволяє, зокрема Україні розраховувати на інтегрований і одночасно диверсифікований підходи до блакитного зростання та вдосконалення сфери управління природним капіталом морських і прибережних територій.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що найпоширенішими фінансово-економічними інструментами, які використовуються в міжнародній практиці розвитку блакитного туризму, є зелені / блакитні облігації, імпакт-інвестиції, а також банківські кредити та крауд-інвестиції. Аналіз матриці взаємозв'язку релевантних блакитному туризму секторів, таких як блакитно-зелена інфраструктура та поводження з відходами, а також природного капіталу, – з інструментарієм «блакитного» фінансування показав, що серед інших поширені такі інструменти як: КСВ інвестиції, поворотна допомога, обмін боргів та гранти. Це свідчить про широкі можливості застосування інструментарію, а отже й інвесторів, як державних, так і приватних; а також про доцільність комплексного розвитку блакитного туризму в поєднанні з релевантними секторами, екосистемними послугами і природною інфраструктурою приморських територій. Це надасть

можливість комбінування, а отже підвищення потенціалу використання фінансово-економічного інструментарію. Також проведено аналіз структури основних ініціатив «блакитного» фінансування на міжнародному рівні, який показав, що вони не зосереджуються на всій сукупності концептуальних чи інструментальних аспектів блакитного туризму чи інших секторів стійкої морської економіки. Водночас потенційне звернення / приєднання до різних ініціатив в тому чи іншому питанні, що потребує консультаційної та фінансової підтримки, дозволяє, зокрема Україні, розраховувати на інтегрований і одночасно диверсифікований підходи до блакитного зростання та вдосконалення сфери блакитного туризму в поєднанні зі сферою управління природним капіталом морських і прибережних територій.

Дослідження виконане в межах наукової теми «Відновлення економіки курортів на основі природних лікувальних активів у воєнний і повоєнний періоди» (0125U000027).

Література

1. Прокопенко О. В., Петрушенко М. М. Системно-синергетичний підхід до управління екологічними протиріччями на територіальному рівні. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 1. С. 254–266. URL: <https://mmi.sumdu.edu.ua/ua/uammi/volume-4-issue-1/article-24/> (дата звернення: 11.05.2026).
2. Making waves: World Bank support for the blue economy, 2012–23. An independent evaluation. *IEG World Bank Group*. 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099431408192429035/pdf/SECBOS198bcb508d1af0b11e4bead5702b.pdf> (дата звернення: 11.05.2026).
3. On a new approach for a sustainable blue economy in the EU Transforming the EU's Blue Economy for a Sustainable Future COM/2021/240 final Document 52021DC0240. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions, 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:240:FIN> (дата звернення: 11.05.2026).

4. Sustainable blue finance. URL: <https://www.unepfi.org/blue-finance/> (дата звернення: 11.05.2026).

5. Кислий В. М., Шевченко Г. М. Аналіз передумов формування ринку рекреаційних послуг в Україні. *Механізм регулювання економіки*. 2007. № 2. С. 27–36. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3127> (дата звернення: 11.05.2026).

6. Шевченко Г. М. Підприємницький менеджмент у контексті організаційного розвитку. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2010. № 2. С. 63–72. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3052> (дата звернення: 11.05.2026).

7. Шевченко Г. М. *Прогнозування розвитку рекреації в Україні: соціально-економічний еквілібріум*. Суми: Університетська книга, 2017. 336 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79344> (дата звернення: 11.05.2026).

8. Shevchenko H., Petrushenko M. Rural tourism within the sustainable development goals: the case of Ukraine. *SHS Web Conferences*. 2021. Vol. 95. 01004. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20219501004>

9. Shevchenko H., Petrushenko M. Managing change in nature-based tourism: A decision-making model using linear programming. *Problems and Perspectives in Management*. 2022. № 20(2). P. 199–219. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(2\).2022.17](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(2).2022.17)

10. Petrushenko M., Grunwaldt C. The participative budget of making a city sustainable: Quintuple helix approach. *E3S Web of Conferences*. 2021. Vol. 280. 04002. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202128004002>

11. Petrushenko M., Shevchenko H., Khumarova N., Krivenceva A. Financing of tourism and recreation in municipal programs during the pandemic period: the case of Odesa. *Public and Municipal Finance*. 2022. № 11(1). P. 63–78. [http://dx.doi.org/10.21511/pmf.11\(1\).2022.06](http://dx.doi.org/10.21511/pmf.11(1).2022.06)

12. Phelan A. (Any), Ruhanen L., Mair J. Ecosystem services approach for community-based ecotourism: towards an equitable and sustainable blue economy. *Journal of Sustainable Tourism*. 2020. Vol. 28(10). P. 1665–1685. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1747475>

13. Tirumala R. D., Tiwari P. Innovative financing mechanism for blue economy projects. *Marine Policy*. 2022. Vol. 139, 104194. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104194>

14. Shiiba N., Wu H. H., Huang M. C., Tanaka H. How blue financing can sustain ocean conservation and development: A proposed conceptual framework for blue financing mechanism. *Marine Policy*. 2022. Vol. 139, 104575. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2021.104575>

15. Sarangi U. Blue economy, blue finance and ocean governance for achieving sustainable development goals. *Natural Resources Forum*. 2023. Vol. 47(1). P. 3–21. <https://doi.org/10.1111/1477-8947.12267>

16. Benzaken D., Adam J. P., Virdin J., Voyer M. From concept to practice: financing sustainable blue economy in Small Island Developing States, lessons learnt from the Seychelles experience. *Marine Policy*. 2024. Vol. 163, 106072. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2024.106072>

17. Batrancea L.M. et al. Green investments and the quest for blue tourism: Empirical insights at global level. In: Sharma, V., Idziak, E., de Vasconcelos, J. B., Kurucz, A. (eds) *Infrastructure Finance and Sustainable Governance*. World Sustainability Series. Springer, Cham, 2026. https://doi.org/10.1007/978-3-032-07224-5_15

18. Definitions and concepts. Background note. UNEP. Inquiry Working Paper 16/13. 2016, September. URL: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/10603/definitions_concept.pdf (дата звернення: 11.05.2026).

19. Blue bonds: the next wave of sustainable bonds. Morgan Stanley. *Institute for Sustainable Investing*. 2019. URL: https://www.morganstanley.com/content/dam/msdotcom/ideas/blue-bonds/2583076-FINAL-MS_GSF_Blue_Bonds.pdf (дата звернення: 11.05.2026).

20. Guidelines for blue finance. Guidance for financing the blue economy, building on the Green bond principles and the Green loan principles. *IFC*. 2022, January. URL. <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2022/guidelines-for-blue-finance> (дата звернення: 11.05.2026).

21. Ocean. OECD. URL: <https://www.oecd.org/ocean/OECD-work-in-support-of-a-sustainable-ocean.pdf> (дата звернення: 11.05.2026).
22. Rising tide: Mapping Ocean finance for a new decade. *UNEP FI*. 2021. URL: <https://www.unepfi.org/publications/rising-tide/> (дата звернення: 11.05.2026).
23. Turning the tide: How to finance a sustainable ocean recovery. A practical guide for financial institutions. *UNEP FI SBE*. 2020. URL: <https://www.unepfi.org/publications/turning-the-tide/> (дата звернення: 11.05.2026).
24. A sustainable ocean economy in 2030: Opportunities and challenges. *The Economist Group Limited*. 2020. URL: <https://www.investableoceans.com/blogs/library/a-sustainable-ocean-economy-in-2030-opportunities-and-challenges-1> (дата звернення: 11.05.2026).
25. Friends of ocean action. URL: <https://www.weforum.org/friends-of-ocean-action/> (дата звернення: 11.05.2026).

References

1. Prokopenko, O., and Petrushenko, M. (2013), “Systems-synergetic thinking to the environmental conflicts management at the territorial level”, *Marketing and Management of Innovations*, vol.1, pp. 254–266, available at: <https://mmi.sumdu.edu.ua/ua/uammi/volume-4-issue-1/article-24/> (Accessed 11.05.2026).
2. IEG World Bank Group (2024), “Making waves: World Bank support for the blue economy, 2012–23. An independent evaluation”, available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099431408192429035/pdf/SECBOS198bcb508d1af0b11e4bead5702b.pdf> (Accessed 11.05.2026).
3. EU (2021), “On a new approach for a sustainable blue economy in the EU Transforming the EU’s Blue Economy for a Sustainable Future COM/2021/240 final Document 52021DC0240 Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions”, available at: <https://eur->

lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:240:FIN (Accessed 11.05.2026).

4. Sustainable blue finance (2026), available at: <https://www.unepfi.org/blue-finance/> (Accessed 11.05.2026).

5. Kyslyi, V. M., and Shevchenko, H. M. (2007), “Analysis of the prerequisites for the formation of the recreational services market in Ukraine”, *Mekhanizm Rehuliuвання Ekonomiky*, vol. 2, pp. 27-36, available at: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3127> (Accessed 11.05.2026).

6. Shevchenko, H. M. (2010), “Entrepreneurial management in the context of organizational development”. *Bulletin of Sumy State University. Economy series*, vol. 2, pp. 63–72, available at: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/3052> (Accessed 11.05.2026).

7. Shevchenko, H. M. (2017), *Forecasting the development of recreation in Ukraine: socio-economic equilibrium*, VTD “Universytetska knyha”, Sumy, Ukraine, available at: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79344> (Accessed 11.05.2026).

8. Shevchenko, H., and Petrushenko, M. (2021), “Rural tourism within the sustainable development goals: the case of Ukraine”, *SHS Web Conferences*, vol. 95, 01004. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20219501004>

9. Shevchenko, H., and Petrushenko, M. (2022), “Managing change in nature-based tourism: A decision-making model using linear programming”, *Problems and Perspectives in Management*, vol. 20(2), pp. 199–219. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(2\).2022.17](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(2).2022.17)

10. Petrushenko, M., and Grunwaldt, C. (2021), “The participative budget of making a city sustainable: Quintuple helix approach”, *E3S Web of Conferences*, vol. 280, 04002. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202128004002>

11. Petrushenko, M., Shevchenko, H., Khumarova, N., and Krivenceva, A. (2022), “Financing of tourism and recreation in municipal programs during the pandemic period: the case of Odesa”, *Public and Municipal Finance*, vol. 11(1), pp. 63–78. [http://dx.doi.org/10.21511/pmf.11\(1\).2022.06](http://dx.doi.org/10.21511/pmf.11(1).2022.06)

12. Phelan, A. (Any), Ruhanen, L., and Mair, J. (2020), “Ecosystem services approach for community-based ecotourism: towards an equitable and

sustainable blue economy”, *Journal of Sustainable Tourism*, vol. 28(10), pp. 1665–1685. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1747475>

13. Tirumala, R. D., and Tiwari, P. (2022), “Innovative financing mechanism for blue economy projects”, *Marine Policy*, vol. 139, 104194. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104194>

14. Shiiba, N., Wu, H. H., Huang, M. C., and Tanaka, H. (2022), “How blue financing can sustain ocean conservation and development: A proposed conceptual framework for blue financing mechanism”, *Marine Policy*, vol. 139, 104575. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2021.104575>

15. Sarangi, U. (2023), “Blue economy, blue finance and ocean governance for achieving sustainable development goals”, *Natural Resources Forum*, vol. 47(1), pp. 3–21. <https://doi.org/10.1111/1477-8947.12267>

16. Benzaken, D., Adam, J. P., Virdin, J., and Voyer, M. (2024), “From concept to practice: financing sustainable blue economy in Small Island Developing States, lessons learnt from the Seychelles experience”, *Marine Policy*, vol. 163, 106072. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2024.106072>

17. Batrancea, L.M. (2026), “Green investments and the quest for blue tourism: Empirical insights at global level”, *Infrastructure Finance and Sustainable Governance. World Sustainability Series. Springer, Cham.* https://doi.org/10.1007/978-3-032-07224-5_15

18. UNEP (2016), “Definitions and concepts Background note”, *Inquiry Working Paper 16/13*, available at: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/10603/definitions_concept.pdf (Accessed 11.05.2026).

19. Morgan Stanley (2019), “Blue bonds: the next wave of sustainable bonds”, *Institute for Sustainable Investing*, available at: https://www.morganstanley.com/content/dam/msdotcom/ideas/blue-bonds/2583076-FINAL-MS_GSF_Blue_Bonds.pdf (Accessed 11.05.2026).

20. IFC (2022.), “Guidelines for blue finance. Guidance for financing the blue economy, building on the Green bond principles and the Green loan principles”, available at: <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2022/guidelines-for-blue-finance> (Accessed 11.05.2026).

21. OECD (2026), “Ocean”, available at: <https://www.oecd.org/ocean/OECD-work-in-support-of-a-sustainable-ocean.pdf>. (Accessed 11.05.2026).

22. UNEP FI (2021), “Rising tide: Mapping Ocean finance for a new decade”, available at: <https://www.unepfi.org/publications/rising-tide/> (Accessed 11.05.2026).

23. UNEP FI SBE (2020), “Turning the tide: How to finance a sustainable ocean recovery. A practical guide for financial institutions”, available at: <https://www.unepfi.org/publications/turning-the-tide/> (Accessed 11.05.2026).

24. The Economist Group Limited (2020), “A sustainable ocean economy in 2030: Opportunities and challenges”, available at: <https://www.investableoceans.com/blogs/library/a-sustainable-ocean-economy-in-2030-opportunities-and-challenges-1> (Accessed 11.05.2026).

25. World Economic Forum (2026), “Friends of ocean action”, available at: <https://www.weforum.org/friends-of-ocean-action/> (Accessed 11.05.2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 15.05.26

Прорецензовано / Revised: 22.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26